

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA
A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egy évre 10 K, fél évre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közsegek, községi előjárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tisztek, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 Koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETE GH PAL
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hová a köziratok, hirdetések és előzetések küldendők. — Közlönyök vissza nem adandók. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magánhirdetések 8 szög minden szó 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyitólétszám 10. Döntés előtt fizetendő. — A kir. postatakarékponztári osek- és kléring 10.189. szám

Kulturátlanságunk.

Irta: Rozsondai István.

Járom a székelyfalvakat. A székelyföldi kirendeltség megbízásából előadásokat tartok.

Ahol járok, ott vizsgálódom. Figyelem a népelet jelenségeit, kutatom rettentő elmaradottságunk okait.

S akár népünknek már közismert arcátlan viselkedését szemlélem, akár megdöbbentő gazdasági elmaradottságát látom, az ok mindig csak egy: kulturátlanságunk.

Nem én fedezem ezt fel. Látja, tudja, ismeri ezt minden szemlélő. Az itt-ott szerzett megfigyelések csak megerősítik e tényt.

Népünkre sok a panasz mindenfelé. Viselkedése nem egyszer felháborító, tudatlansága meg éppen kétségbeesítő.

Ime a kötelező népoktatás ötödik évtizedében népünk sem erkölcsileg nem jobb, nem is értelmesebb, mint azelőtt.

Mit bizonyít ez? Két dolog közül egyet. Azt t. i. hogy vagy a népiskola nem teljesítette hivatását, vagy hogy naiv elbizakodás a népkultúra javítása tekintetében csak a népiskolától várni a sikert.

Mi a népiskola hivatása?

Tárgyi értelemben az, hogy a tanköteles kor alatt megadja a jövő emberének mindazon ismereteket, melyeknek birtokában elfoglalhatja és betöltheti a kultúrtársadalomban is azt a helyet, melyet a sors részére kijelölt és amelyekre, mint alapra, esetleges későbbi tudását is felépítheti.

Ujabbán gyakran hangzik a panasz, hogy a népiskola az ismeretek nyújtása mellett nem fordít gondot növendékeinek erkölcsi nevelésére sem.

Mi a forrása ez elégedetlenségnek is? A népelet jelenségeinek szomorú tapasztalatai. És e vád mennyiben bír jogosultsággal? A létező bajokért tehetjük-e felelőssé az iskolát?

Az iskola elvégzi a maga munkáját s ha az elvégzett munka nincs arányban az elért eredménnyel, annak más, azon kívül álló körülményekben kell keresni az okát.

A nép gyermeke életének csak igen rövid részét: a tankötelességet tölti a népiskolában. Ebből is csak naponként néhány órát. A legtöbb időt e korban is az iskolán kívül, a szülői háznál, az utcán, a felnőttek társas összejöveteleiben tölti el. Abban a környezetben,

melynek vastag tudatlansága, fogyatékos erkölcsi érzése nem akarja, mert nem is tudja ápolni a fogékony gyermeki lélekben az iskola nevelői hatását. Sőt ennek hatása alatt a történetesen megnyilatkozó gyermeki lelket durva röhejjel fosztja meg esetleges illuzióitól s teszi megdöbbentően gúnyos és kicsinylés tárgyává mindazt, ami annak nemesítését célozta.

A tanköteles kor végeztével, megrakodva a szükséges ismeretekkel, illetve egy életre szóló utravalóval hagyja el a gyermek a népiskolát. Nem egyszer nyugodt önérettel, jóleső örömmel szemlélhetné a II-ik évfolyamot végzett népiskolai növendék fejlett értelmét, ismeretekben való jártasságát, kielégítő intelligenciáját. És pár év elteltével nyoma is alig van rajta a fenti hatásoknak. Összes ismereteiből az írás-olvasás tudása marad meg csupán, értelmi nivója alászállott, intelligenciája meg éppen semmi. Mosdatlan beszédű, duhajkodó, tiszteletlen.

Ötösével, hatosával összeölelkezve ordít végig a falu utcáján s szándékosan ütközik bele a járó-kelőkbe. Elég, hogy ünnepnapok estéjén „vakmerőség” a falusi utcán végig sétálni.

Mitől van ez? A székely népeletnek azon tradicionális felülről belenevelt szellemétől, mely többféle okból a népnek állandó becézgetésében, kényeztetésében merült ki.

Attól, hogy jelszavakra épített, kétes célú sikerekért eltöltöttük népünk lelkét hamis önérettel, mely karosan szaturálja a néptársadalmat, fertőzi meg a külső hatásokra könnyen reagáló ifjú lelket és teszi illuzoriussá az iskolából magával hozott erkölcsi javak értékét.

A helyett, hogy neveltelenségét, tudatlanságát, elmaradottságát nyugodtan feltárnók előtte s kijelölök boldogulás feltételeit, melyen, ha halad, csak ő látja hasznát: puffogtatjuk az üres patronát s kenjük a szemére a hályogot, amely ugyis már tulságos vastag. Így válik aztán hencegővé, tiszteletlenné, ki elbizakodottságában lekicsinyli, kigunyolja a jóra irányuló oktató szót.

S ebben az atmoszférában fejlődő ifjú lélek valmi keveset öríz meg aztán az iskola erkölcsnemesítő hatásából. A ki nem alakult jellem a későbbi behatások nyomán érez, gondolkodik és cselekszik. Egyénisége a szerint fog átalakulni.

Bizonyos tehát, hogy a népelet jelenségeinek káros nyilvánulásaiért a népiskolát tenni csak felelőssé nem lehet.

Éppen úgy, amiként nem a faskolát okozza senki, ha az onnan más, idegen talajba átültetett cseméje kiszárad.

Hanem szükség van itt az összes tényezők közreműködésére! Jöjjön segítségére a népiskolának a hatóság is; minden hivatásos és nem hivatásos népzvezető.

És akik e kemény, nemzetépítő munkát végzik, azoknak irányító elvük legyen a létező bajoknak minden oldala, kiméltelen feltárása.

Hogy népünk ismerje meg önmagát.

Nehéz feladat, hálátlan munkakör. Önmegtágadást, sok erkölcsi bátorságot és a népelet teljes ismeretét kívánja.

De szakítani kell a frazeológiák, üres szólamok rendszerével, amelyek csak a nép hibáit öregbítették.

Nagy és fontos érdek szolgálata követeli ezeket. Népünk kulturája.

Mert ne feledjük, hogy ennek a nemzetnek akkor is kulturájával kell imponálnia, ha önálló bankunk, vagy nemzeti seregünk lesz.

POLITIKA.

Felhívás Sóvidéke választóközönségéhez

A napi lapok, úgy a helybeliek is vármegyénk minden választó kerületéről hoztak már választási mozgalmi híreket, csupán a miénk az, melyről nincs szó, a mely ugyilátszik az ismeretlenség homályában tartatik.

Hogy ez szándékosan történik-e így, nem tudom, nem kutatom. Azt azonban tudom, kerületünk választó és nem választó közönsége mostani képviselőjével elégedetlen.

Mindezek tudtával mégis a jövőbeni megválasztásához utját egyengeti és titeket kedves választó polgártársaim szép és hangzatos jelszavakkal, ígéretekkel táborába gyűjteni akar.

De csak most, míg a választások országosan le nem zajlottak, hogy azután a képviselői mandátum birtokában, távozhassék és titeket elfelejtessen.

A függetlenségi zászlót a maga szűzies tisztaságában meglobogtátja a mi kerületünkben is egy vérünk-ből való vér, igaz székely, vármegyénk szülőtte, érdekeink mindenkorai istápolója, fájdalmaink hű szószólója

vármegyénk jelenleg távozó főispánja Ugron Ákos.

Sorakozzunk hát Udvarhely járási választó polgárok, mindannyian egy szívvel, egy lélekkel az ő általa kibontott zászló alá, melynek tiszta, mocsoktalan jelszava, arany betűkkel van oda vésve: „Magyarország függetlensége.”

Megmozdult az országban minden foglalkozású választó közönség, mindenik a saját érdekeit állítva homloktérbe és mindenik a maga érdekeit védve.

Csupán mi, Magyarország, szűkebb hazánk a Székelyföld östermeléssel foglalkozó és az országot föntartó kigazda osztály vagyunk szervezetlenek. Mi volnánk azok, kiknek nincsenek megvalósítandó léteérdekei? Mi volnánk azok, kik becsületünk, megbízhatóságunk, a magyar hazá függetlenségéből vetett hitünket pénzért árul, bocsátanánk?

Nem. Ezerszer nem. Még nem fájult el ennyire a székely nép. Szervezkedjünk, mert összetartásban az erő. Vegyük kezünkbe a függetlenségi zászlót és fogadjuk vezérünkül Ugron Ákost, kinek elete, közpályán töltött hivataloskodása, mind a mi javunkra, a mi előnyünkért és a székely nép boldogulása, megerősödéséért történt.

Adjuk kezébe a képviselői mandátumot, mert nem felejtés lesz a halála. Jogot adunk neki azzal, hogy ezután még bátrabban, sikeresebben védje elhagyott, elárult érdekeinket.

Adjuk kezébe, mert vármegyénk szülőtte, ki ügyes-bajos dolgaikban itthon is segítünk és istápolónk.

És ha majd a választások küzdelme idejében, ismeretlen haszonlesők (mert sokan vannak ők) hamis jelszavakkal, hazug rágalomokkal igyekeznek konkolyt hinteni közetek, kergessétek el szentelt berkeitekből. Nem ismernek ők titeket, nem a Ti, hanem a saját javukért dolgoznak azok!

Ugron Ákos képviselőjelöltünk e hónap 6-án végig járja Sóvidéke minden községét.

Fogadják e jelzett napon, mely amugy is ünnepnap a Sóvidéke független, becsületes és józan gondolkozású polgárai szeretettel. Azzal a szeretettel és ne nagyobb, mint a mekkorával közibünk jó.

Ott legyen a község apraja és nagyja. Az apraja is, hadd lássa, hadd tanulja apái lelkesedését, kitartását, melylyel viseltetik a darabont hatalommal szemben akkor, midőn vérrel öntözött drága hazánk függetlensége veszedelemben van.

Mert jól mondja a költő „A haza mindenek előtt!”

Tehát ott legyünk!

—n.

Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezel.

Székelyudvarhelyt, folyó hó 1-én tartotta meg III-ik rendes közgyűlést e nagyra hivatott szövetkezet, melynek tulajdonképpen való gyakorlati élete most kezdődik meg.

Eddig ugyanis a szervezkedés nagy munkája folyt és tevékenységet más irányban nem fejthetett ki. Most azonban a jövő hó elsejével a gyakorlati tere lép s az első tanfolyamot a szövetkezet székhelyén: Székelyudvarhelyt megnyitja. Ezt azután követik a többi tanfolyamok, melyeket városról-városra és faluról-falura a szövetkezet rendezni fog.

A közgyűlés Székelyudvarhelyt, a vármegyeház kistermében folyt le. Felmentették a volt igazgatóságot és felügyelő bizottságot s helyébe új igazgatóság és felügyelőbizottság választott. Majd az alapszabályokat tárgyalta pontonként s azt úgy általánosságban, mint részleteiben is elfogadta. Beható megvitatás folyt az alapszabályok körül s ebben Gámán Sándor égei ref. pap, Molnár Aladár farcádi tanító és Balázs Károly vetek tevékeny részt.

A szövetkezet vezetősége a következőleg alakult meg: Betegh Pál lap-szerkesztő, igazgató-elnök, Kathonay Béla ügyvezető-igazgató, Balázska Károly, Kelemen Lajos, Kováts Lajos, Széles Zsigmond igazgatósági; Zöld János, Balázs Károly és Vízványó István felügyelő bizottsági tagok.

Az alapszabályokban, mint új pont vétetett fel a pénzkezelésről való intézkedés. A szövetkezet vagyonát a m. kir. postatakarékpénztár fogja kezelni, a hol a Szövetkezet nevén csekk- és kléringszámlát nyitának. Az utalványozást az igazgató-elnök és egy igazgatósági tag végelik.

Ezzel nagyobb vonásokban be is számoltunk a közgyűlés lefolyásáról. Tudósításunkat azonban nem fejezkeznék be találobb, a Szövetkezetre nézve méltóbb dologgal, minthogy ide iktatjuk azt a lelkes beszédet, melyet az igazgató-elnök a maga és vezetésre hivatott társai nevében a közgyűlésen elmondott. E beköszöntő így szól:

Tisztelt közgyűlés!

Magyarország a jelszavak, a sokat ígérők és keveset adók hazája. Nálunk a legfelsőbb köröktől a legalsóbb rétegekig mai napság — mindent könnyen ígérnek, de annál nehezebben teljesítik az ígértből kifolyólag vállalt kötelességüket. Pedig valamikor a magyar ember szava kontraktus volt. Tisztelet, nagyrabecsülés a kivételeknek. Hiszen nagy ritkán ilyen fehérhollók is akadnak...

Mi, a mikor hálás köszönettel vesszük és elfogadjuk az Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet vezetését, mint polgártársaink megtisztelő bizalmának jelét tekintjük ezt a feladatot.

Elfogadjuk, mert tudatában vagyunk annak, hogy ha e nagyra hivatott szövetkezet kitűzött nemes feladatát megvalósítjuk, ezzel nemcsak a Székelyföld gazdálkodó, télen át foglalkozás nélkül parlagon heverő, kincseket érő erejét változtatjuk élő tőkévé, hanem a városok szorgalmatos közönségének is keresetképeségét értékesíthetjük. Mindeme tevékenységgel pedig a Székelyföld vagyonosodását, a nép jólétét emelvén, magyar hazánk közgazdasági önállóságát, függetlenségét fogjuk jelentékenyen előmozdítani. Erre nagy szükség van.

Hiszen ha futó pillantást vetünk az áruforgalmi statisztikára, lehetetlen, hogy minden becsületés érzésű hazafinak szíve el ne szoruljon.

E szerint az 1909. év első 11 hónapjában a behozatal 1627 egész és egytized millió korona értékű volt. Ebből szövött árukra 466'8 millió korona, pamutárúkra 202'2 millió korona, gyapotárúkra 124'9 millió korona, ruházati kész árukra 93'5 millió korona, bőrárúkra 82'4 millió korona esett.

Mivel e tételek az emberi ruházat körébe tartoznak, kitűnik, hogy magyar hazánk lakossága a múlt esztendőben 11 hónap alatt nem kevesebb, mint 920'1 millió koronával szegényedett csak a ruházati cikkek-nél, mivel ennyivel adózott a külföldnek; ennyi értékű kenyeret adott a külföld emberei számára, holott itthon egész télen át a nép tetlenségre, munkátlanlanságra van kényszerítve és keresete éppen semmi sincs.

Ez nemcsak hazafiatlanság, de a legnagyobb mértékben esztelen, könnyelmű és felületes gazdálkodás hazánk részéről. Ilyen pazarlás mellett előbb-utóbb tönk्रे kell jusson Magyarország. Mert ha a nevezett év 12-ik hónapját is számításba vesszük, akkor a múlt esztendőben 1000 millió koronát fizettünk a külföldnek ruházatainkért. Sőt legnagyobb szegényünkre és fájdalomunkra, még a kenyérnek való buzáért is 84'6 millió koronát fizettünk a külföld javára, holott agrárius állam volnánk. Ezt hangoztatjuk szüntelenül.

Bizony elszomorító és kétségbejítő állapot ez, ha csak kissé is gondolkozunk felette. Alig lehet a földön ehhez hasonló ország, hol még ilyen visszás helyzet lenne és a hol ilyen öngyilkosságot követnének el a nemzet szándékos kipusztítására.

Elfogadjuk tehát az Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet vezetését, mert annak működésében a népipar meghonosítását, nemzetünk gazdasági megerősítését véljük megtalálni.

Beválthatatlan ígéreket nem tesszünk. Az ilyeneknek értéke nincs. Annyit azonban teljes önérettel ígérünk, hogy a nagyfotosságú ügyet tehetségünk, legjobb tudásunk szerint, székely becsülettel, kitartó szívóssággal a célhoz méltó lelkesedéssel fogjuk szolgálni. Ezt nemcsak ígérjük, de beváltani, megtartani is fogjuk. Ehhez kérjük minden igaz székely, minden becsületes hazafi támogatását.

S ha ezt megnyerhetjük, akkor nemzeti vagyonosodásunk biztos lépésekkel fog előre menni és összes fölöslegünk nem vándorol majd a külföld zsebébe. Akkor nemcsak agrárius, de iparos állam is leszünk és egyoldalú gazdálkodásunkkal nem fogjuk kockáztatni megélhetésünket.

Fel tehát uraim! A népipar megteremtésével, felkarolásával biztosítsuk hazánk, nemzetünk önállóságát; biztosítsuk a székely faj erősítését és majdan az ország függetlenségét. Tűzzük zászlónkra, fogadjuk vezér-elvül a legszebb közmondást: Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül!

Hazafias támogatásukat ismételve kérjük munkálkodásunkhoz, melyet a mai napon lsten nevében megkezdünk!

A régi levelekből.

Második Rákóczy György, erdélyi fejedelemnek lengyelországi szerencsétlen hadjárata sok ideig emlékezetes maradt a Székelyföldön.

Nemcsak azért, mert sok család-apa vérzett el a fényes hadseregből idegenben, mint Etédre is Herczeg György, vagy hurcoltatott Krimiába török-tatár rabságra, mint Gagyi Já-

nos. Otthon maradt özvegyeik és árváik gyámoltalanul maradtak, hanem mert a rákövetkező 1658-ik esztendőben a török szultán nagy hadsereget küldvén Erdélybe, iszonyu pusztításokat végeztek itt a tatár hordák.

Nemcsak a Bethlen Gábor által alapított gyulafehérvári főiskolát rabolták ki és égették föl, hanem az egész országban szétkóborolván, elhajtották a szegénylakosság marhát rabszjira fűztek sok ezer embert a Székelyföldön is.

Igy került éppen aratáskor Etédnek egy kóbor tatár csapat lopva az erdőkön át a Gagyi vize felől, mi alatt a nép az idej jó termés learatásával foglalkozott az első határon. Két ilyen martalóc a Péter István Papatcai házába is betört s ott fosztogatni kezdett, mi alatt Péter Istvánné a sütőházban a kenyereket szedte ki a kemencéből.

A martalócok úgy látszik szét osztottak az egyes lakásokba, mert Péterné e kettőn kívül többet nem látott.

A sütőház a csür és a lakóház között lévén, a tatárok nem vették észre az asszonyt, s így nyitva lévő ereszt ajtón belépve, rakodni kezdték a szobában levő apróságokból, csakhogy Péterné „nagy jegységében” sem futott el, hanem lekapván falra akasztott pecsenye sütő nyársat utánuk szaladt, s mielőtt azok észrevették volna, már az egyiket oly szerencsésen döfte át, hogy össze-rogyott. Mielőtt a másik védekezhetett volna, már azt is a paradicsomi tubafa árnyékába küldötte ugyanazon nyársal.

Hanem akkor már „erőssen meg-jedt.” Segélyért kiáltani nem volt hátsorsága, mert hátha éppen nem várt segítség érkezne a tatárok részéről.

Szó nélkül vonsozta ki „a két bestiát az ganédomb mellé, ott bé takarta gazzal”, hamar lábosa töltötte „a kemence szádánál” megfőzött ételt; elrakta a kiszedett kenyereket, s kettőn át ütven a még véres nyársat, ezt a vállára, a lábas ételt a kantárba téve, „nagy hamar a kerten hátra futva s Kenderis tón keresztül kivitte az ételt Szépmező- fejére az aratóknak.”

Sötét estig nem mertek haza menni, mégha a házat is elvinnék a tatárok. Este ott látták örök álomban a két tatárt, csak a csordából hazajött disznók turkálták szét a gazt róluk s marcangolták meg egy „küssé.”

Hogy miért nem vitte átalvetőben a két kenyeret, s miért a véres nyársban? Azt felelte Péterné, hogy „hát ha üzőbe vették volna, mivel tudta volna magát védeni?”

Igaza volt. A nyárs nagyobb segítő fegyvere volt neki, mint a tatároknak a hosszunyelű dárda.

Hanem Deák Jankó sem volt valami pipogya legény, a ki az Etédre beszállást s ott garázdálkodó Bástaféle vallon katonák kapitányát, a miért leánytestvérét megakartta gyalázni, „ugy találta fejbe kollintani”, hogy szörnyet halt. De megis adta volna az árát, ha kerekét nem old, „s ugy eltűnék, hogy 27 esztendeig még hirt sem hallának felölle.”

Már deresedő hajjal került vissza Etédre, mikor szépen elfeledték már üldözni, s így büntetlen maradt.

Sok bajt, sok nyomorúságot okozott a török nekünk, de még jóval többet a német. Ki tudhatja, meddig kell védekeznünk még az osztrák-német ellen!?

Székelyek, véreim! Csak az áruló Judás pénzt utáljátok; csak saját józan eszetek legyen a vezéretetek. Mindig résen legyetek, hogy őseitek vére által öntözött szük hazátokat megvédehessetek.

Gagyi Samu.

Kamarai gyűlés.

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara minap tartotta ez évben első közgyűlését.

Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, elnök üdvözölte a megjelenteket s azután melegen emlékezett meg Kosuth Ferenc keresk. miniszter és Sztérenyi József keresk. államtitkáról, kik a keresk. miniszterium vezetése idején a székely közgazdasági érdekekért mindig szívesen dolgoztak. Bejelentette Hieronymi Károly keresk. miniszterre történt kinevezését, Ste-tina József miniszteri tanácsosnak ezen miniszteriumban államtitkári hatáskörrel való felruházását.

Napirend során tudomásul vette a kamara, hogy a marosvásárhelyi és székelyudvarhelyi ipari szakiskolák kibővítése, előbbinek internátussal való ellátása tárgyában, előbbinek internátussal való ellátása tárgyában tett felterjesztését a keresk. miniszter most nem vehette figyelembe, kijelentette azonban, hogy a székelyudvarhelyi szakiskola fejlesztése jelenleg tanulmány tárgyát képezi, s mihelyt lehet, annak sorát ejti. Hasonlóképpen fogadta a miniszter azon intézkedést, hogy a Székelyföldre 5 kisipari minta műhelyt engedélyezett. A marosvásárhelyi késműhelyt: Márton Tamás; a vízvezeteki műhelyt: Koós Géza; a gyergyószentmiklosi szücsműhelyt: Monoki Árpád; a sepsiszentgyörgyi kályhaműhelyt pedig Baranyai Baranyai György kapta; Macsek Bélának a székelyudvarhelyi kárpitosműhelyhez 561 koronát engedélyezett.

A kamara 1909. évi zárszámadását megvizsgálta és elfogadta a közgyűlés. Sajnálattal konstataálta azonban, hogy az illetékek nagyon lánynak be, miből a kamarának évről-évre nagyobb kára van és akció képessége is csökken.

Elhatározta egyben, hogy eziránt panasszal fordul a kereskedelmi és pénzügyi kormányhoz. Székházának építési ügyében felterjesztést intéz a kereskedelmi kormányhoz s kérelmezi terveit jóváhagyását, hogy a nyugdíjalapot az eddigi kamat mellett bekebelezésre kölcsön vehesse s a még szükséges összeget törlesztéses kölcsönből fedezze valamely hazai pénzintézetnél.

A műszaki munkálatok kivételével Radó és Wigand építészeket bízta meg, Sequens József kamarai tagot az 1909. évi párisi—londoni kiállítások alkalmából „Grand Prix” arany éremekkel és arany érdemkereszttel történt kitüntetések alkalmából üdvözölte.

Végül elhatározta, hogy kérelmezi a székely körvasuton Aradon át egy gyors vonat beállítását, mi a megnyitás alkalmával kilátásba is helyez-

telett, továbbá előterjesztést tesz Marosvásárhely—Gyergyószentmiklós telefonnal leendő közvetlen összekötése tárgyában.

Ezzel a gyűlés véget ért.

HIREK.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy az új főispán most már nem lesz Don hanem, Haller János;

mondják, hogy Szakáts volt polgármester a muszkapárti jelöltséget nem keresi;

mondják, hogy épen ezért a multkor kapott selyemzástól nem sajnálják tőle;

mondják, hogy a tegnapi országos vásáron egyetlen pénzcserélő sem volt;

mondják, hogy a vásárt megelőző éjjel a Kossuth-utcai lakók nyugalmát semmi sem zavarta;

mondják, hogy Horváth tanár ur „Ne bánts az iskolát” c. röpiratát Olasz Péter ügyvédjelölt ur annyira megkedvelte, hogy mind lefoglaltatta magának;

mondják, hogy a muszkapárti jelöltek az alkotmányos költségeket nem vágják zsebre.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **Az első szimat.** Haller János gróf, az Udvarhelyvármegyébe küldött Khuen-féle főispán — mint biztos forrásból értesülünk — tegnap délután már megérkezett és Sebesi János dr. alispánnal tanácskozást folytatott a „beköszöntő” közgyűlés összehívása tárgyában. Vasárnap publikálták a kinevezését és reá a harmadik napon már megjelent a gróf ur. Hogyne, sietett vizionlátni a régi ismerősüket, kik most hazafias szívükben bizonyos undorral, de azért látszólag fanyar nyájassággal fogadják a nemzet letérésére, közös igába hajtására vállalkozott Héderváry kormány küldöttét. Ha a hazafias érzés szerint beszélnének a szájak, mozognának az öklök, akkor egy napig sem szivhatna velünk egyforma levegőt a régi darabont fővadász... De reméljük a legjobbat!...

— **Lefoglalt röpirat.** Horváth Lajos székelykereszturi polg. leányiskolai tanár: „Ne bánts az iskolát” címmel röpiratot írt. Ebben a röpiratban a közte és Jaeger Nándor székelykereszturi adótiszt között felmerült lovagias ügyet tárgyalja. A röpirat 30—33 lapjait Olasz Péter székelykereszturi ügyvédjelölt magára nézve becsületsértőknek találta és ebből kifolyólag elkobzását kérelmezte. A székelyudvarhelyi törvényszék vizsgálóbírája az elkobzást el is rendelte és azt Székelyudvarhelyt lapunk könyvnyomdájában Szombatfalvy Lajos főkapitány hétfőn délután foganatosította. Másnap, kedden Székelykereszturon történt a lefoglalás Horváth Lajos szerzőnél és az Olasz Péter magánvádló által megjelölt házagnál. Ez utóbbit az ottani községi előjáróság teljesítette.

— **Céllövés lesz Tarcsafalván.** A Budapesten élő székely ifjak újabb és ezuttal határozottan helyes irányba tömörültek. Péterfy Tamás kedvelt góbé irónkat nyerték meg vezetőnek, akinek neve és életfolyása kezeskedik arról, hogy tetterős székely if-

jaink csak jó uton járnak. Első tevékenységük volt, hogy a legjobb székely góbének elmondójának a fahujába, az elemi iskolás gyermekek részére céllövéshez szükséges fegyvert és céltáblát küldenek. A gyűjtés a legszerényebb, de annál biztosabb (első este 4 K). Minden pénteken a legjobb góbé viccre össze adnak. Ebből lesz Tarcsafalván még szeptember hóra az első székely gyermekcéllövés felállítva. Péterfy Tamás egyike volt legszívesebb, legkitartóbb székelyeinknek, az ő neve alatt tömörülő székely ifjak „Péterfy Asztaltársaság” a bizonyosan méltó lesz nemes versengésben a vezetőhöz.

— **Községi vadászterület bérbéradása.** Fölmerült konkrét eset alkalmával elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a közigazgatási bíróság, hogy ha községi vadászterületnek nyilvános árverésen történt bérbéradásánál valamely zárt ajánlat nem határozott pénzösszeget, hanem csupán az elérendő legnagyobb ajánlatot bizonyos mértékben túlhaladó összeget ígér, az ilyen zárt ajánlatot az árverés eredményének megállapításánál figyelembe venni nem szabad.

— **Katonazenés multság Székelykereszturon.** A székelykereszturi kereskedő ifjuság merész vállalata, a katonazenés táncvigalom, teljes mértékben sikerült úgy erkölcsileg, mint anyagilag. A Walter-féle nagyteremben megtörtént a Kereszturon szenzáció számba menő esemény: felharsant a kolozsvári honvéd zenekar zenéje A polgárság mely mint tudjuk Székelykeresztur közönségének a zömét alkotja jelzett multságon teljes számban jelen volt. Az intelligencia azonban ezen fényes multságtól távol tartotta magát, alig jelentek meg közülök 10—15-en. Kiváló virradtig tartott a tánc a katonazene hangjainál és a kedély a legmagasabb fokra hágott a mi csak elképzelhető, különösen a vállalat anyagi eredménye folytán. Bevétel 606 korona volt körülbelül, ami kifutotta a költségeket, sőt még a meghívón feltüntetett jótékony célra is jutott mintegy 50 koronányi összeg. Elismeréssel adózunk a kereskedő ifjak eme ritka és merész, dedicsőségesen sikerült vállalatához.

Másnap este, azaz február hó 20-án „Hangverseny” tartott a honvédzenekar. Itt az intelligencia is teljes számban jelen volt. Mondhatjuk, hogy Székelykereszturon csak egy évtizedben egyszer lehet legföllebb ilyen élvezetes időtöltésben része az embereknek. A zeneszámok a zeneirodalom remekeiből voltak összeválogatva s maga a karmester: Borsai Sámuel vezette a zenekart. Itt álljunk meg jó kereszturiak és emeljünk kalapot Borsai Sámuel karvezető előtt. Ő a székelykereszturi áll. tanítóképző intézetet végezte, itt nyert oklevelet és fényes zenei tehetségeivel emelkedett egy olyan előkelő katonazenekar vezetői tisztére, mint a kolozsvári honvéd zenekar. Kétszeres volt az örömünk, hogy Borsai Sámuel láthattuk: kétszeres a tiszteletünk és szeretetünk, mert régi jó ismerős, mert kiváló zenekapacitás. Azt az összejátékot, hangszerelést, színezést birni nem: csak hallgatni és bámulni lehetett. És kö-

zönsége csak egy volt Borsai karmesternek, egy szív, egy lélek volt mindeki: tapsolt, lelkesült, tombolt minden ember. És a mi jó Borsaink is hálás szívvel volt az ő régi jó ismerősei iránt. A cimdarabokra kettőt is ráadott. Hátha a világ végéig huzatta volna, elhallgattuk volna. „A juhász legény” (Borsaytól) remek kompozíciója, főnséges muzsikája, érzelem-gazdag előadása a szerző vezetése mellett! Hány szerelmest és hány busuló kurucot teremtett édes Istenünk. Csak nézni kellett az arcokat! Legfőnségesebb zeneszáma volt „A posta az erdőben.” Mikor a távoli termek egyikéből, mint a visszhang felhangzott a szárnykürt szóló, s a zenekar benn a teremben kísérté ésbontó rithmussal, lágyan, selymesen... A vizionláásra édes, drága karmesterünk. És ne feledje elhozni ennek a két darabnak a pártitúrját. A vizion látsra... Az élvezetes estét, továbbá azért, mert minden bokr, minden fa azt üzeni Kereszturról az ő régi-régi jó ismerősének a vizionlátsra!

— **Gyümölcsstenyészési tanfolyam.** Hogy az okszerű és legújabb gyümölcsstenyészési módszerek minél szélesebb körben terjedjenek, a földmivélésügyi miniszter elrendelte, hogy április 11-től 16-ig Budapesten a kertészeti tanintézetben és április 18-tól 23-ig Kolozsvárott a gazdasági akadémiában gyümölcsstenyészési kurzusok tartassanak azoknak a lelkészeknek, a kik gyümölcsstermelésre alkalmas vidéken töltik be hivatásukat. Egy tanfolyamra tizenkét lelkészt vesznek fel, akik egyenkint 33 korona utazási átalányt és 5 korona ellátási díjat kapnak. A budapesti kurzusra március 20-ig, a kolozsvári kurzusra pedig március 31-ig kell a kérvényeket benyújtani. A folyamodó lelkészeknek kívül minden egyes kurzusra még három-négy földbirtokost, vagy gazdatisztet is felvesznek, a kik azonban állami ellátásban nem részesülnek. A felvétel iránti kérvények március 20-ig terjesztendők fel közvetlenül a földmivélésügyi miniszterhez. A lelkészeknek rendezendő kurzuson felül még Keszthelyen, Tordán és Lőcsén egyenkint tizenhat tanítót vesznek fel a rendezendő gyakorlati gyümölcsstenyészési kurzusra. A tanítók 30 korona utazási átalányt és naponként 4 korona ellátási díjat kapnak. Folyamodni közvetlenül a földmivélésügyi miniszterhez kell. Jelzett helyeken szintén fölvesznek három-négy földbirtokost és gazdatisztet is, a kik azonban a maguk költségén tanulnak. A kérvényeket március 20-ig a földmivélésügyi miniszterhez kell felterjeszteni.

— **Tolvaj cseléd a vásáron.** Mult héten Orbán Antal helybeli szabómester Székelykereszturon volt az országos vásárra kész ruhákkal. A vásár alkalmával észrevette, hogy a sátorból egy rend férfiruha eltűnt. Azonnal tisztába volt az esettel és jelentést tett a vásár felügyeletén levő csendőröknek. A nyomozást bevezették és rövidesen kitűnt, hogy a lopást Duka György zetelaki születésű egyén követte el, aki Orbánnál szolgált. A csendőrök épen akkor fogták meg, mikor a ruhán tul akart adni. Letartóztatták és átadták a székelykereszturi járásbírósnak.

— **A gazdasági mélyművelés meghonosítása.** A földmivélési kormány elhatározta, hogy a kisgazdák sorából alakított gözeke-szövetkezeteket kedvezményes kamatu államkölcsonnel segíti és pedig akként, hogy a gözekebeszerzésnél, a mennyiben hazai gyárból való, 40000 korona kölcsönt utal ki az országos közgazdasági alapról. Kétszázalékos kamatot fizet a szövetkezet, ha csupán tagjai használják a gözgépet, négy százalékos kamatot fizet, ha bérbe is szántanak. A fölvetett kölcsön öt esztendő alatt visszafizetendő. A tőke és kamatfizetés a szövetkezet fővállásának első évében már megkezdendő. Az államkölcsonért a szövetkezet tagjainak készfizetési közöséget kell vállalniok.

— **A kötekedő vendég halála.** Még mulatni sem tudnak immár békességben az emberek. Erről tanuskodik az alábbi eset is. László János székelylengyelfalvi lakos vasárnap este 9 órakor még Székelyszentmihályon volt feleségével. Felkeresték tehát László József rokonukat, akinek találkozott Laczi Szász György Ráduly Lajos, Ráduly Zoltán szentmihályi lakókkal. A házigazda egy liter pálinkát és azután 1 liter bort vitetett a vendégek tiszteletére. Az ital mellett megeredtek a nyelvek és folyt a diskurzus. E közben László János henecegni kezdett. Laczi Szász Györgynek azt mondotta, hogy ne féljen Székelylengyelfalvára jönni, mert ő itt sem fél tőle. Együttal elővette zsebkését és azzal Laczit — állítólag — megfenyegette. Erre Laczi Szász György szintén fegyverhez kapott. A zsebében volt 12 mm. forgópisztolyt előrántotta és kétszer László Jánosra sütötte. A golyó a fejét átjárta és azonnal meghalt. A kobálfalvi csendőrség Laczi Szász Györgyöt letartóztatta és bekísértte a székelykereszturi járásbíróshoz.

— **Tavaszi idényre megérkeztek** már a kiváló gyártmányu, legjobb minőségű belföldi és angol gyapjűdivat férfiruha szövetek, melyekből mérték után minden izlésnek megfelelő ruhákat megrendelésre készített Szenkovits János utóda férfi divat osztályában Székelyudvarhelyen.

A vérszegénységet,

EZT AZ ALATTOMOS BETEGSÉGET meg kell szüntetni a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-val, mielőtt tulságosan elharapódnék.

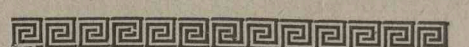
Az arc megpirosodik, mertelik és az életkedv visszatér mindazok meglepetésére, a kik először használják a

Scott-féle Emulsió-t.

Az eredeti SCOTT-féle eljárás által izletessé és emészthetővé tett legtisztább alkatrészek, melyek a vérszegénységnek utját állják képezik a SCOTT-féle Emulsió világszerte ismert sikerének titkát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Ne feledje el

Hogy a hirdetések hasznára lesz.

Aki nálunk hirdet annak sikere van.

A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk; kívánatra kliséit is beszerzünk.

Hirdetőinknél történő megrendelésénél szíveskedjék hivatalozni.

1426—1910 tkvi. szám.

Hirdetmény.

Kisbácson községre nézve az 1892. XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztelven.

Ez azzal a felszólítással tételik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886 évi XXIX. t. c. 15 és 17 §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5 és 6 §-aiban és az 1891 évi XVI. t. c. 15 §-ainak a pontjában foglalt kiegészítéseit is valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7 §-a és az 1891. XVI. t. c. 15 §-b pontja alapján történt törlések ervénytelenségét kimutatják, e vegből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis 1910. évi szeptember hó 10. ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886 évi XXIX. t. c. 16 és 18 §-ainak esetében, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t. c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges

birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással elni kívánának írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1910. évi szeptember hó 10. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik az 1. 2. pontban körülirt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve velük, ideértve azokat is, kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t. c. 16 §-a alapján történt bejegyzését szerelmesnek találják, e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz 6 hónap alatt vagyis 1910. évi szept. hó 10. ig bezárólag a tkvi hat. nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatolnak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbíró, mint telek. könyvi hatóság.

Oklánd, 1910. évi február hó 25.

Kelemen Kálmán
kir. aljárásbíró.

Képes

levelezőlapok a legnagyobb választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, papír-, és rajzszekereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

FOGORVOS PERL JÓZSEF

American Dentist

legközelebb Székelyudvarhelyre érkezik és megkezdí fogorvosi rendelését.

Grébel László Székelyudvarhelyt, Diák-tér 1 sz. alatt, a ref. kollegium épületében megnyílt. Gondos figyelmet fordít a n. é. közönség pontos kiszolgálására. Elismert jó-ságu, friss sütemények állandóan kaphatók.

Új és használt

kocsik

jutányos árban kaphatók:

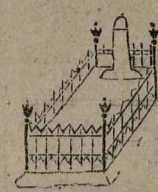
Balázs Sándor kocsigyártó és fényező üzletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 52. sz. alatt. Kocsijavitásokat és tapezírer munkákat elvállal pontosan teljesít.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Sírkövek és lépcsők

mindenféle kivitelben a legszolidabb árak mellett kaphatók:

Imreh Márton

kőfaragó és sírkőraktárosnál Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 52. szám alatt.

Eladó egy teljesen jókarban levő, szabadonfutó kártyapár. Értekezni lehet Tó utca 4. szám alatt.

Unitáriusoknak

igen becses Konfirmációi Emlék a **Demeter Dénes** homoródkarácsonfalvi lelkész által írt, az E. K. T. 280—902. sz. alatt elfogadott és ajánlott gazdag tartalmu, sok képpel megjelent 84 oldalas könyv. Füzve 40 f, kötve 60 fillér. Kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalettmódel közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Bélyegzők

B megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítatnak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányu díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és borítékok, level-kártyák, gyász- és virágos leveledpapirosok stb. **Képes levelezőlapok** 20-fele helybeii felvétel Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkész, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és irod.

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, irógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másoló-papirok, itató-papirok, szűrő-papirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papírok minden súlyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-faldiszek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarkás névjegyárcák, Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák pénzes-erszények, okmány- és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, dísz-tollszárok. **Ironok**, fekete, szines és másoló-ironok, notes ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. **Kréták**, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. **Dán goló-sipok** és **emák**. Monogramok fehérnemű és leveledpapiRJelzésre. Kezi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablák és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-szefesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, díszintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszegek, kapcsok stb.